

Eötvös Loránd Tudományegyetem Budapest

Bölcsész kar

Szeminárium: A buddhizmus Koreában

Kurzuskód: BBN-BUD-121.6

Oktató: Dr. Birtalan Ágnes

Szerző: Deák Borbála Zsuzsanna

„Jün-men szezámogós pogácsája” című Kong-an elemzése

„Jün-men szezámogós pogácsája

Egy szerzetes megkérdezte Jün-mentől:

- **Mi az a tanítás, ami túlmutat Buddhán és a pátriárkákon is?**
- **Egy szezámogós pogácsa.”¹**

A fentebb idézett sorok jól mutatják a kong-annak, mint szövegtípusnak a jellegét: első olvasatra logikátlan és meghökkentő, azonban a rajta való elmélkedés elindítja az emberben a vágyat a mögöttes, rejtett tartalom megfejtésére. Mivel nem lehet szó egyetlen helyes interpretációról, az alábbiakban a saját meglátásomat fogom ismertetni, melyben igyekszem e sorok mélyebb, illetve azokon túlmutató értelmét feltárni.

Jün-men lecsapta a labdát azzal, hogy a szezámogós zsömlét tette meg az elérhető legmagasabb tudás netovábbjának. A szerzetes kérdésére adott válasza annyira groteszk, és olyan nevetségesen távol van attól a választól, amit várnánk, hogy az embert nem hagyja nyugodni: vajon mire akart ezzel utalni?

A szezámogós pogácsa 'a legközönségesebb pogácsa, amit lehet kapni egy kínai utcai árusnál'², amely arra enged következtetni, hogy itt az egyszerűség szimbólumaként jelenik meg. Ez egyben azt sejteti, hogy az embernek nem arra kell törekedni, hogy minél nagyobb tudásra tegyen szert, sem nem arra, hogy egész életben mások vezetését igényelje. A móksát, a megszabadulást az élet körforgásából csakis önmagunk erejéből érhetjük el. Ezenkívül nem állandó előretekintéssel, és az egyre több tudás hajszolásával érjük el a célt, hanem akkor, ha képesek vagyunk egyszerű emberként, egyszerű életet élve, befelé figyelve elérni a teljes nyugalmi állapotot.

Ahogy a szerzetes felteszi a kérdését, magas szférákba repít minket, filozofikus, fennkölt választ várva

1 Vu-men Huj-Kaj: *Kapujanincs átjáró*. Ford. Miklós Pál. Helikon Kiadó, Budapest 1994. p. 119.

2 Vu-men Huj-Kaj: *Kapujanincs átjáró*. Ford. Miklós Pál. Helikon Kiadó, Budapest 1994. p. 130.

a mestertől. Ő azonban azonnal visszaránt minket a földre, a szakrális térből a profánba. Ez a kijózanító technika már önmagában is előidézheti az olvasóban azt az érzést, hogy választ kapott: nem releváns a kérdése. Nem az a lényeg, hogy melyik a legfelsőbb tanítás, hiszen ez mindig változóban van, és valljuk meg szubjektív. Ha térben képzeljük el az ember törekvéseit, annak nem felfelé és kifelé, hanem azonos szinten maradva, befelé való mozgása hozza meg a kívánt gyümölcsöt. Ahogy a Bhagavad-gítában is írva vagyon: „Ha – mint tagjait a teknősbéka – visszavonja minden érzékét az érzékelt dolgoktól, akkor elméje elnyugodott.”³

Ezenkívül a szerzetes kérdéséből jól kiviláglik, hogy a nem megvilágosodott elme a dolgokat hogyan igyekszik megérteni. Mindent szeretni megismerni, felcímkézni, rendszerezni, helyére tenni. A megvilágosodás azonban az ilyen elmének nem hozzáférhető. A végső igazsághoz nem lehet logikai úton, sem erőltetett tanulás révén eljutni. A kulcs a belátásban rejlik, mely semmi konkrétumnak nem függvénye.

Összegezve a fentebb leírtakat, úgy gondolom ennek a pár soros kong-annak sikerült elérnie célját: meghökkentett és elgondolkodtatott. A zen vagy csan buddhisták számára az ilyesfajta párbeszéd a mindennapok részét képezik, hiszen ezen iskolák a legcélravezetőbb eszköznek a megvilágosodás eléréséhez ezt a fajta módszert tartják. A meghökkentés, mint katalizátor működik, amely elindít az emberben egy folyamatot, ami remélhetőleg az üzenet hirtelen szerű egyértelműsödését eredményezi. A világi hívők számára is nyitott a terep. Bármilyen aktus kiválthatja a megvilágosodást, tértől, időtől, eseménytől függetlenül következhet be a hön áhított állapot.

Irodalomjegyzék

Vu-men Huj-Kaj: *Kapujanincs átjáró*. Ford.: Miklós Pál. Helikon Kiadó, Budapest 1994.

Bhagavad-gítá: a magasztos szózata. Ford.: Vekerdi József. Terebess Kiadó, Budapest 1997.

³ *Bhagavad-gítá: a magasztos szózata*. Ford. Vekerdi József. Terebess Kiadó, Budapest 1997. p.17.